ĐÁNH GIÁ HIỆU QUẢ GIẢM ĐAU SAU MỔ CỦA GABAPENTIN KẾT HỢP ETORICOXIB UỐNG TRƯỚC MỔ Ở BỆNH NHÂN PHẪU THUẬT HÀM MẶT

Nguyễn Huy Đạt¹, Trịnh Văn Đồng^{2,3}

TÓM TẮT.

Mục tiêu: Nghiên cứu của chúng tôi nhằm so sánh hiệu quả giảm đau sau phẫu thuật, tổng lượng morphin cần dùng của phương pháp sử dụng thuốc Gabapentin kết hợp Etoricoxib uống trước phẫu thuật và phương phảm giảm đau bằng morphin thông thường. **Phương pháp nghiên cứu:** mô tả cắt ngang trên 60 bệnh nhân được phẫu thuật hàm mặt từ thắng 4 – 9/2024 tại Bệnh viện Hữu Nghị Việt Đức, gồm 2 nhóm: nhóm I được uống Gabapentin và Etoricoxib kết hợp sử dụng Morphin PCA sau mổ Và nhóm II chỉ sử dụng Morphin PCA sau mổ. **Kết quả:** Điểm đau VAS sau phẫu thuật của nhóm I thấp hơn nhóm II tai thời điểm H0 H1 H4 H8 (p<0,05). Đồng thời tổng lượng Morphin tiêu thụ nhóm I giảm hơn nhiều nhóm II (p<0,05), trong 24 giờ đầu 20%, 24 giờ tiếp theo 21%, tổng trong 48h là 21%. **Kết luận:** Sử dụng Gapapentin và Etoricoxib uống trước mổ là phượng pháp dự phòng đau sau phẫu thuật hiệu quả và giảm tiêu thụ Morphin trên bệnh nhân phẩu thuật hàm mặt. Từ khóa: Gabapentin và Etoricoxib uống trước phâu thuật, Dự phòng đau sau phẫu thuật, Gây mê phẫu thuật hàm mặt.

SUMMARY

EVALUATION OF POST-SURGERY PAIN REDUCTION EFFECTIVENESS OF GABAPENTIN COMBINED WITH ETORICOXIB TAKEN ORALLY BEFORE SURGERY ON MAXILLARY SURGERY PATIENTS

Objective: Our study aims to compare the effectiveness of post-operative pain relief and the total amount of morphine needed between the method of using Gabapentin combined with Etoricoxib orally before surgery and the conventional method of pain relief with morphine. **Method:** cross-sectional description of 60 patients undergoing maxillofacial surgery from April to September 2024 at Viet Duc Friendship Hospital, including 2 groups: group I received Gabapentin and Etoricoxib combined with Morphine PCA. After surgery And group II only used Morphine PCA after surgery. **Results:** Postoperative VAS pain score of group I was lower than group II at the time H0 H1 H4 H8 (p<0.05). At the same time, the total amount of Morphine consumed in group I decreased much more than group II (p < 0.05), in the

¹Bệnh viện Hữu Nghị Đa Khoa Nghệ An

²Trường Đại học Y Hà Nội

³Bệnh viện Hữu Nghị Việt Đức

Chịu trách nhiệm chính: Nguyễn Huy Đạt Email: drhuydat.hndkna@gmail.com

Ngày nhân bài: 21.10.2024

Ngày phản biện khoa học: 19.11.2024

Ngày duyệt bài: 25.12.2024

first 24 hours by 20%, in the next 24 hours by 21%, and the total in 48 hours is 21%. **Conclusion:** Using oral Gapapentin and Etoricoxib before surgery is an effective method of preventing post-operative pain and reducing Morphine consumption in maxillofacial surgery patients. *Keywords:* Gabapentin and Etoricoxib taken orally before surgery, Postoperative pain prevention, Anesthesia for maxillofacial surgery.

I. ĐĂT VẤN ĐỀ

Ngày nay, Phẫu thuật đang đóng vai trò quan trọng và là một trong những phương pháp điều trị chính cho bệnh nhân, nhiều kỹ thuật mới được triển khai đòi hỏi sự phối hợp nhịp nhàng giữa các chuyên khoa. Tuy nhiên vẫn còn tồn tại nhiều mặt khó khăn trong công tác đem đến sự hài lòng cho người bệnh. Trong đó một vấn đề quan trọng và ảnh hưởng đến kết quả điều trị của bệnh nhân phẫu thuật đó là giảm đau sau mổ. Có đến 39% bệnh nhân phải chịu đựng mức độ đau nhiều đến rất đau sau mổ. Đặc biệt con số này lên đến 80% trong phẫu thuật hàm mặt với mức độ đau từ vừa đến rất đau [1].

Hiện nay trên thế giới và trong nước đã sử dụng nhiều biện pháp giảm đau sau mổ. Tuy nhiên mỗi phương pháp đều có ưu nhược điểm, chưa có phương pháp nào tối ưu: Giảm đau bằng morphin tĩnh mạch, gây tê ngoài màng cứng, gây tê vùng, PCA...[2]

Thường thuốc giảm đau được dùng vào lúc kết thúc phẫu thuật và lúc bệnh nhân có cảm giác đau. Gần đây do hiểu biết về sinh lý đau do chấn thương, sự tăng nhạy cảm với kích thích đau ở hệ thần kinh cảm giác ngoại vi và thần kinh trung ương dẫn tới cảm giác đau. Do đó nếu dùng thuốc trước khi có kích thích đau có thể làm giảm bớt hoặc ngăn chặn hiện tượng tăng cảm giác đau với kích thích tiếp theo và có tác dụng dự phòng đau sau mổ. Việc phối hợp nhiều phương pháp nhằm làm tăng hiệu quả giảm đau, đồng thời giảm tác dụng không mong muốn của từng phương pháp là mục tiêu của giảm đau cân bằng [3].

Gabapentin đã được áp dụng điều trị đầu tiên trên bệnh nhân động kinh (chống co giật) giảm đau do viêm dây thần kinh ngoại vi. Tăng cảm giác đau và tăng nhạy cảm của thần kinh trung ương với kích thích đau là 2 nhân tố gây ra cảm giác đau sau mổ mà gabapentin đã được chứng minh có vai trò trong việc ngăn chặn 2 yếu tố này vì thế nó có tác dụng trong điều trị

đau do phẫu thuật [4]

Etoricoxib là một NSAIDS thuộc nhóm Coxib có thể dùng trong giảm đau cấp và mãn tính. Trên thế giới cũng đã có nhiều công trình nghiên cứu chứng minh vai trò giảm đau sau mổ của Gabapentin và Etoricoxib. Ở Việt Nam có nghiên cứu giảm đau trên bệnh nhân phẫu thuật ổ bụng, khớp háng...[5] nhưng chưa có tác giả nào nghiên cứu tác dụng dự phòng đau sau mổ của Gabapentin phối hợp với Etoricoxib trên bệnh nhân phẫu thuật hàm mặt vì vậy chúng tôi tiến hành nghiên cứu này nhằm so sánh hiệu quả giảm đau morphin thông thường và phương áp sử dụng Gabapentin và Etoricorxib uống trước mổ từ đó làm cơ sở áp dụng rộng rãi phương pháp này cho dự phòng đau sau phẫu thuật hàm mặt.

Hình 1. Thuốc Gabapentin Và Etoricoxib [5]
II. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU
2.1. Đối tương nghiên cứu

Tiêu chuẩn lựa chọn: đối tượng nghiên cứu là những bệnh nhân từ 18-65 tuổi, ASA 1-2, có chỉ định gây mê phẫu thuật hàm mặt và đồng ý tham gia nghiên cứu.

Tiêu chuẩn loại trừ: Bệnh nhân có bệnh lý gan thận mãn tính, bệnh lý dạ dày tiêu hoá chưa được điều trị, bệnh nhân có tiền sử dị ứng với Gabapentin, Etoricoxib hoặc cơ địa dị ứng, hen phế quản. Bệnh nhân có tiền sử động kinh hoặc nghiện opioid. Phụ nữ có thai và cho con bú hoặc bệnh nhân không đồng ý tham gia nghiên cứu.

Tiêu chuẩn đưa ra khỏi nghiên cứu: là những bệnh nhân phù hợp tiêu chuẩn lựa chọn và loại trừ, tuy nhiên không uống được thuốc hoặc bệnh nhân không muốn tiếp tục tham gia nghiên cứu.

2.2. Phương pháp nghiên cứu

Thiết kế nghiên cứu: nghiên cứu mô tả cắt ngang tiến cứu, từ tháng 4-9/2024, tại Bệnh viên Hữu Nghi Việt Đức.

Chọn mẫu, cỡ mẫu: chọn mâu thuận tiện, gồm 60 bệnh nhân, mỗi nhóm 30 bệnh nhân. Nhóm I gồm những bệnh nhân được uống 2 viên Gabapentin hàm lượng 300mg và 1 viên Etoricoxib hàm lượng 60mg trước mổ 2h với 30ml nước lọc. Nhóm II gồm những bệnh nhân không sử dụng thuốc.

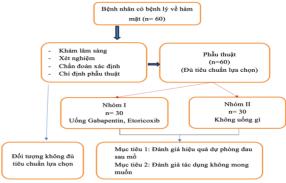
Chỉ số nghiên cứu: thu thập thông tin mỗi bênh nhân bao gồm tuổi (năm), cân năng (kg),

chiều cao (m), chỉ số ASA. Tại mỗi thời điểm nghiên cứu, mỗi bệnh nhân được thu thập điểm đau VAS lúc nghỉ, lúc vận động, tổng lượng morphin tiêu thụ và các chỉ số khác gồm tần số tim (lần/phút), tần số thở (lần/phút), mức độ an thần và tác dung không mong muốn.

Quy trình nghiên cứu: mô tả như hình 2. Chúng tôi sử dụng bệnh án nghiên cứu được thiết kế riêng để thu thập thông tin bệnh nhân cà các kết quả nghiên cứu.

Xử lý số liệu: Dữ liệu được phân tích bằng phần mềm SPSS 20.0, sử dụng các test thống kê với khoảng tin cây 95%.

2.3. Đạo đức nghiên cứu. Đề cương nghiên cứu đã được kiểm duyệt bởi hội đồng thông qua đề cương trường Đại học Y Hà Nội, nghiên cứu tuân thủ các tiêu chuẩn đạo đức trong lĩnh vực y sinh. Bệnh nhân có quyền tham gia hoặc từ chối tham gia nghiên cứu. Các thông tin về bệnh nhân được bảo mật và chỉ phục vụ cho mục đích nghiên cứu khoa học.

Hình 2. Quy trình nghiên cứu

III. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

3.1. Đặc điểm chung của đối tượng nghiên cứu

Bảng 1. Một số đặc điểm chung Nhóm Nhóm I Nhóm II p Phân bố (n = 30) (n = 30)Tuổi $\bar{X}\pm SD$ 44,2±11,9|44.9±10,2 Min - Max (Năm) 21 - 65 27 - 63 Nam (n,%) 12 (40%) 18 (60%) Giới N÷ (n,%) |18 (60%)|12 (40%) Chiều cao X±SD |158.3±7.1|161,3±6.7| 148-175 148-172 0.05 (cm) Min - Max Cân nặng $\overline{X}\pm SD$ 54.8±6.5 56.7±5,7 Min - Max 46-72 46 - 68 (kg) 24(80%) 25(83,3%) I (n,%) Phân loại 6(20%) 5(16,7%) **ASA** II (n,%)

Tuổi trung bình của nhóm I là 44,2 (tuổi) và nhóm II là 44,9 (tuổi). Chiều cao trung bình nhóm I 158 (cm) và nhóm II 161 (cm). Cân

nặng trung bình nhóm I và nhóm II lần lượt là 54,8 (kg) và 56,7 (kg). Đa số bệnh nhân có ASA I, với 24/30 trường hợp ở nhóm I và 25/30 trường hợp ở nhóm II. Ở cả 2 nhóm. Không có sự khác nhau mang ý nghĩa thống kê của các đặc điểm chung ở 2 nhóm đối tượng nghiên cứu.

3.2. Điểm đau VAS tại các thời điểm sau mổ Bảng 2. Điểm đau VAS tại các thời điểm sau mổ

	/ -	/ -	1
Nhóm NC	Nhóm 1	Nhóm 2	
	(n=30)	(n=30)	р
Thời điểm	`X±SD´	`X±SD´	-
H0	5,4±1,92	6,5±1.10	0.001
T025	3,5±0,85	4,13±0,77	0,01
H05	2,50±0,50	2,67±0,54	0,06
H1	2,1±0,54	2,40±0,56	0,04
H4	2,0±0,57	2,57±0,50	0,001
H8	2,11±0,56	2,47±0,66	0,002
H16	2,23±0,56	2,30±0,50	0,63
H24	2,14±0,76	2,43±0,73	0,04
H36	1,97±0,85	2,07±0,78	0,63
H48	1.69±0,76	2,00±0,64	0,096

Điểm đau VAS của nhóm I thấp hơn hẳn nhóm II tại các thời điểm H0, H1, H4, H8 có ý nghĩa thống kê (p<0,05). Sau đó tại thời điểm H8 trở đi hai nhóm không có sự chênh lệch nhiều điểm đau VAS quá nhiều với (p>0,05).

3.3. Lượng Morphin tiêu thụ Bảng 3. Lượng Morphin chuẩn độ đau

	Nhóm NC	Nhóm 1	Nhóm 2	_
Thuốc		(n=30)	(n=30)	р
Lượng	X±SD	3,07±1,14		
Morphin (mg)	Min – Max	2-7	2-7	<0,01

Lượng morphin trung bình dùng trong chuẩn độ ở nhóm II là 4.50 mg, cao nhất là 7 mg và thấp nhất là 2 mg với số lần tiêm trung bình là 2.2 lần. Ở nhóm I tất cả các bệnh nhân đều đợc uống dự phòng gabapentin với etoricoxib trước mổ nên nhu cầu morphin trong giai đoạn chuẩn độ giảm đi rất nhiều. Lượng morphin trung bình chuẩn độ là 3,07. Lượng morphin dùng chuẩn độ của nhóm nghiên cứu giảm so với nhóm chứng có ý nghĩa thống kê với (p<0,05).

Bảng 4. Tổng lượng morphin tiêu thụ

Lượn		1 (n=30)	(n=30)	Giảm nhóm 1 so với nhóm 2 (%)	р
24	Χ±SD	23,17	29,03	5,8	<
giờ		±5,39	±4,37	(20,2%)	0,001
đầu	Min-Max		20-36	(==,= /=)	0,001
24	X±SD	18.70	23,83	5,13	<
giờ		±4,36	±4,38	(21,5%)	0,01

tiếp	Min-Max	12-30	16-32		
Tổng	X±SD		52,23 ±9,56		0,003
		24-66	27-68	,	

Trong 24h đầu lượng morphin tiêu thụ nhóm I trung bình 23,17mg thấp hơn nhiều so với nhóm chứng 29,03 mg có ý nghĩa thống kê (p<0,05). 24 h tiếp theo lượng morphin tiêu thụ giữa hai nhóm chênh lệch giảm dần nhưng vẫn có sự khác biệt nhóm I 18,7mg và nhóm II 23,83mg với (p<0,05). Tổng lượng morphin tiêu thụ sau 48h nhóm nghiên cứu thấp hơn nhiều so với nhóm chứng có ý nghĩa thống kê (p<0,05).

IV. BÀN LUÂN

Nghiên cửu của chúng tôi được tiến hành trên 30 bệnh nhân được uống Gabapentin và Etoricoxib trước phẫu thuật 2h với 30ml nước và nhóm còn lại không dùng thuốc trước mổ. Đánh giá các đặc điểm chung của các đối tượng nghiên cứu bao gồm: tuổi bệnh nhân, chiều cao, cân nặng, phân loại ASA, chúng tôi nhận thấy không có sự khác biệt mang ý nghĩa thống kê giữa 2 nhóm.

Điểm đau VAS trung bình trước khi chuẩn độ H_0 của nhóm I là 5.4 ± 1.92 nhóm II là 6.5 ± 1.10 sự khác nhau có ý nghĩa với p<0.05 ở nhóm I có điểm đau VAS thấp hơn ở nhóm II. Kết quả này tương đương với kết quả của tác giả Trịnh Thị Thơm [6] là (6.4 ± 0.9) và 6.5 ± 1.0 0 ở phẫu thuật cột sống và một số tác giả khác có cùng nghiên cứu.

Theo nghiên cứu chúng tôi điểm VAS của nhóm nghiên cứu thấp hơn nhiều so với nhóm chứng tại các thời điểm T025. T1. T4 ,T8 khác biệt có ý nghĩa thống kê p<0,05 và tại các thời điểm khác điểm VAS cũng thấp hơn ở nhóm NC.

Và cũng trên cùng nghiên cứu sư tiêu thu morphin cũng có sự khác biệt có ý nghĩa. Ở nhóm I tất cả các bệnh nhân đều được uống dự phòng gabapentin với etoricoxib trước mổ nên nhu cầu morphin trong giai đoạn chuẩn độ giảm đi rất nhiều. Lượng morphin trung bình chuẩn độ là 3,07mg. Lượng morphin chuẩn độ ở nhóm chứng là 4,50mg. Lượng morphin chuẩn độ của nhóm nghiên cứu giảm so với nhóm chứng có ý nghĩa thống kê với p<0,05. Lượng morphin chuẩn đô của nhóm chứng chúng tôi có kết quả tương đương nghiên cứu Trịnh Thị Thơm [6] đối với nhóm chứng là (4.8±1.3 mg). Nhưng kết quả nghiên cứu của chúng tôi thấp hơn khác nhiều so với nước ngoài, Saumier và cộng sự nghiên cứu về chuẩn độ morphin tĩnh mạch trên 159 bệnh nhân phâu thuật bụng trong cho kết quả Iương morphin tiêu thu trung bình và liều trung bình là 7,3 mg \pm 3,5 mg [7].

Theo kết quả nghiên cứu bảng 4 lương morphin dùng để giảm đau sau 24 giờ đầu nhóm I có sử dụng gabapentin với etoricoxib uống dự phòng trước mổ là 23,17±5,39, nhóm II là 29,03±4,37 mg sự khác nhau có ý nghĩa với p<0,05. Nhóm nghiên cứu có tác dụng dự phòng giảm đau tốt nên lượng thuốc morphin cần giảm đau ít hơn nhóm chứng. Trong 24 giờ tiếp theo lượng thuốc giảm đau morphin nhóm I là 18.70±4,36 mg, nhóm II là 23,83±4,38 mg sự khác nhau có ý nghĩa với p<0,05. Qua đó chúng tôi thấy lượng thuốc giảm đau morphin dùng sau mố 48 giờ nhóm nghiên cứu thấp hơn nhóm chứng. Kết quả này tương đương với lượng morphin tiêu thụ của nhóm chứng PCA morphin không có dự phòng đau trước mổ trên các bệnh nhân phẫu thuật cột sống trong nghiên cứu của Trinh Thi Thơm [6] là 30.7±8.6 mg, 14.9±5.7 mg và 45.6±13.0 mg

Liều morphin giảm đau của chúng tôi nhóm nghiên cứu có giảm hơn so với nhóm chứng trong 24h đầu và 24h tiếp theo lần lượt là 20,2% và 21.5%. Sư khác biết này có ý nghĩa thống kê với p<0,05. Morphin ngày thứ 2 giảm hơn so với ngày đầu có thể do ngày thứ 2 mức đô đau của bênh nhân giảm.

Reuben và cộng sự nghiên cứu tác dụng giảm đau của gabapentin với etoricoxib trong phẫu thuật cột sống trên 80 bệnh nhân so với dùng đơn lẻ từng thuốc hoặc dùng giả dược nhận thấy morphin tiêu thụ trong 24h sau mố của nhóm kết hợp tiêu thu ít nhất nhóm gabapentin/ etoricoxib 43,03±1.3mg. Nhóm giá dược lên 134,0±3.3mg giảm morphin tới 68% [8].

V. KẾT LUÂN

Phương pháp dự phòng đau sau mố bằng uống Gabapentin và Etoricoxib trước mổ có hiệu

quả trong cải thiên điểm đau VAS sau phẫu thuật và tống lương morphin cần dùng trên bênh nhân cũng thấp hơn nhiều so với nhóm chỉ sử dung morphin đơn thuần. Ngoài ra việc kết hợp hai thuốc cho thấy hiệu quả trong dự phòng đau mà còn giảm các tác dụng phụ không mong muốn của của thuốc trên bệnh nhân. Kết quả này có thể làm cơ sở để sử dụng thuốc Gabapentin và Etoricoxib thay thể trở thành phương pháp dự phòng đau sau mổ thường quy trong gây mê phâu thuất hàm mặt.

TÀI LIÊU THAM KHÁO

- 1. Evans SW, McCahon RA. Management of postoperative pain in maxillofacial surgery. Br J Oral Maxillofac Surg. 2019;57(1):4-11.
- Smith G. (2013). Pain after surgery. Br J Anaesth, 67(3), 233–234.

 Kehlet H, Dahl JB (2017), "The Value of Multimodal" or "Balanceth Analgesia' in Postoperative
- Pain Treatment", Anesth Analg; 77: 1048-56.

 Nao F., Tobe M., Tsukamoto N. và cộng sự. (2016). A randomized placebo-controlled study of preoperative gabapentin for postoperative analgesia in patients with spinal surgery. J Clin Anesth, 31, 149-153.
- Đỗ Huy Hoàng (2014). Đánh giá hiệu quả giảm đạu dự phòng sau mố của gabapentin phối hợp với celecoxib uống trước mổ bệnh nhân phẫu thuật ổ bụng Luận văn tốt nghiệp bác sĩ chuyên khoa II trường ĐHY Hà Nội.
- Trịnh Thị Thơm (2015). Đánh giá tác dụng dự phòng đau của Gabapentin sau phẫu thuật thay khớp háng, Luận văn Thạc sĩ Trường ĐHY Hà Nội, Hà Nôi.
- Reuben S.S., Buvanendran A., Kroin J.S. và cộng sự. (2017). The analgesic efficacy of etoricoxib, gabapentin, and their combination for spinal fusion surgery. Anesth Analg, 103(5), 1271-1277.
- 8. Saumier N., Gentili M., Dupont H. và cộng sự. (2013). [Postoperative intravenous morphine titration in PACU after bariatric laparoscopic surgery]. Ann Fr Anesth Reanim, 32(12), 850–855.

KẾT QUẢ SOI MÒN BỀ MẶT MEN RĂNG VĨNH VIỄN TRÊN THỰC NGHIỆM

TÓM TẮT

Mục tiêu: Đánh giá độ nhám bề mặt men răng vĩnh viên sau soi mòn bằng axit photphoric 37% và

¹Trường Đại học Y Hà Nội

Chịu trách nhiệm chính: Phạm Thị Hoàng Anh Email: phamthihoanganh95@gmail.com

Ngày nhận bài: 22.10.2024

Ngày phản biên khoa học: 22.11.2024

Ngày duyệt bài: 26.12.2024

Phạm Thị Hoàng Anh¹, Nguyễn Thị Châu¹, Dương Đức Long¹, Đặng Đức Mạnh Hải¹

laser Er:YAG. Đối tượng và phương pháp nghiên cứu: Nghiên cứu được tiến hành trên 30 răng hàm nhỏ vĩnh viên còn nguyên hình thế phần thân răng, không bị sâu, không hàn phục hồi hay làm chụp của các bệnh nhân là người Việt Nam từ 12 tuổi trở lên có chỉ định chỉnh nha được nhố tại khoa phẫu thuật trong miệng - Viện Đào Tạo Răng Hàm Mặt, Trường Đại Học Y Hà Nội. Ba mươi sáu rằng này được chia thành 3 nhóm tuỳ thuộc vào phương pháp soi mòn men răng: Nhóm 1 (n=10) soi mòn bằng axit photphoric 37%, Nhóm 2 và nhóm 3 (n=10) soi mòn bằng Laser